## ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

# Ο ΤΣΕΛΛΙΝΙ ΚΑΙ ΤΟ ΒΑΖΟ

**Μιὰ δραματικὴ περιπέτεια τοῦ μεγάλου γλύπτου.— Πῶς ἕνα ἀριστεύργημά του ἔγινε ἀφερμὴ δυστυχίας του.— Ὁμηρικὴ συμπλοκὴ σ' ἕνα στενὸ τῆς Φλωρεντίας.— Ὁ Τσελλίνι μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι.— Ὅπου φανερώνεται ὁ ἀπὸ μηχανῆς θεός.— Ἡ πονηρία τοῦ πιστοῦ μαθητοῦ. – Πῶς τιμωρεῖ τοὺς δολίους ἡ Φλωρεντία.**

ΜΙΑ ἀπὸ τὶς μεγαλείτερες μορφὲς τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως εἶνε καὶ ὁ Μπενβενοῦτο Τσελλίνι. Γλύπτης, ἀλλὰ περισσότερο χαράκτης καὶ ποικιλτής, ἐσμίλευσε σὲ χρυσάφι καὶ ἀσημι κομψοτεχνήματα ποὺ μένουν ἀθάνατα στοὺς αἰῶνες. Ὁ Τσελλίνι ἐγνώρισε τὴ δόξα καὶ τὸν πλοῦτο, ἦταν ὁμοτράπεζος τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας, εἶχε πολλοὺς μαθητάς. Τέλος ἀποφάσισε νὰ ἐγκατασταθῆ στὴν πόλι τῆς γεννήσεώς του τὴ Φλωρεντία. Ἐκεῖ, τὸ ἀτελιέ του ἔγεινε γρήγορα τόπος συναντήσεως τῆς εὐγενέστερης κοινωνίας. Μεταξὺ ὧν ἀπειραρίθμων ἀγαλμάτων, τῶν εἰκόνων, τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν βάζων τοῦ καλλιτέχνη, ὁ εὐγενὴς ἐπισκέπτης καθισμένος σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιδέξια σκαλισμένες πολυθρόνες καὶ κουβεντιάζοντας ἐθαύμαζε συγχρόνως καὶ τὴ λεπτὴ ἐργασία τοῦ χεριοῦ ὡδηγουμένη ἀπὸ τὸ θαυμάσιο νοῦ του. Εἶνε περιττὸν νὰ προσθέσουμε ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Τσελλίνι ἀγοράζονταν πανάκριβα. Κάθε Φλωρεντινὸς εὐγενὴς τὸ θεωροῦσε τιμή του νὰ στολίση μὲ ἕνα ἢ περισσότερα ἀριστουργήματα τὶς σάλες του. Ἕνα ὅμως ἐξαίσιο βάζο, πιὸ χαριτωμένο καὶ πιὸ κομψὸ ἀπ' ὅλα, κεντοῦσε ὅλων τῶν θαυμαστῶν του τὴν ἐπιθυμία. Αὐτὸ ὅμως ὁ Τσελλίνι δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀποχωρισθῆ. «Εἶνε ἀνάξιοι νὰ τὸ ἐκτιμήσουν ὅσο τοῦ ἀξίζει, ἔλεγε. Θὰ τὸ κρατήσω γιὰ τὸν ἑαυτό μου». Καὶ ὁ καλλιτέχνης ἐκαμάρωνε τὴν παράσταση ποὺ εἶχε σκαλίσει γύρω στὸ βάζο καὶ ποὺ ἐξεικόνιζε κυνῆγι τῆς Ἀρτέμιδος. Οἱ εὐγενεῖς τοῦ προσέφεραν μυθώδη ποσά, χωράφια, δάση, κτήματα. Ὁ Τσελλίνι τὰ ἀπέρριπτε. «Ὄχι, δὲν τὸ δίνω τὸ βάζο αὐτό!»

Ἕνας εὐγενὴς πρὸ πάντων, ὁ ἰσχυρὸς Πάολο Τζιοβανέλι, ξακουστὸς φιὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν ὑπερηφία του, τὸ ἔβαλε πεῖσμα ν' ἀποκτήσει τὸ βάζο. Ἡ ἄρνησι σιγὰ-σιγὰ δυνάμωνε τὸ θυμό του καὶ στὸ τέλος ἡ μπόρα ἔξέσπασε.

Μιὰ μέρα ποὺ ὁ καλλιτέχνης περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς μαθητές του, τοὺς ἐξηγοῦσε τὶς γραμμὲς τοῦ ἔργου του, ἔμπηκε ὁ Τζιοβανέλι φορῶντας τὴν ἐπίσημη στολή του.

— Λοιπόν, ἀποφασίσατε; ρώτησε τὸν Τσελλίνη.

— Εὐγενέστατε, σᾶς τὸ εἶπα τόσες φορὲς ὅτι καὶ ὅλη σας τὴν περιουσία νὰ μοῦ προσφέρετε, τὸ βάζο αὐτὸ δὲν θὰ βγῆ ἀπὸ δῶ.

— Λέτε λόγια πολὺ περήφανα! Προσέχτε ὅμως. Τὸ θέλω τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ θὰ τὸ ἔχω. Γιατί ἀντιστέκεσθε στὴ θέλησή μου, ἀφοῦ θὰ βγῆτε στὸ τέλος νικημένος;

Ἄναψε ἀπὸ καλλιτεχνικὴ ὀργὴ ὁ Τσελλίν. Δὲν ἦταν ἀπὸ κείνους ποὺ φοβοῦνται. Ἦταν καὶ τοῦ σπαθιοῦ ἄνθρωπος αὐτός.

— Γιατὶ δὲν σᾶς τὸ δίνω; ἐφώναξε. Θέλετε λοιπὸν νὰ μάθετε τί γιατί; Γιατὶ εἰσθε ὁ τελευταῖος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ τὸ παραχωροῦσα, γιατὶ εἰσθε ἀνίκανος νὰ ἐκτιμήσετε τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, γιατὶ τὸ ἐπιθυμεῖτε μόνο ἀπὸ ματαιοδοξία. Λοιπόν, δὲν θὰ τὸ πάρετε!...

Ὁ Τζιοβανέλι ἔμεινε μιὰ στιγμὴ κατάπληκτος. Ἔπειτα, χλωμὸς ἀπὸ θυμὸ ἔφυγε μουρμουρίζοντας διάφορες φοβέρες...

***

Εἶχαν περάσει μερικὲς μέρες χωρὶς ὁ Τζιοβανέλι ν' ἀκουσθῆ· καὶ ὁ Τσελλίνι, στὴν ἀρχὴ ἀνήσυχος, ἄρχισε νὰ νομίζει τελειωμένη τὴν ὑπόθεση. Εἶχε λάθος ὅμως.

Θὰ ἦταν δέκα ἡ ὥρα τὴν νύχτα. Ἡ μεγάλη καμπάνα ποὺ ἐπέβαλλε ἡσυχία στοὺς κατοίκους εἶχε σημάνει καὶ ἡ πόλις εἶχε ὄψη πεθαμένης. Ἀπὸ νωρὶς οἱ μαθηταὶ τοῦ «διδασκάλου» εἶχαν φύγει γιὰ τὰ σπίτια τους καὶ μόνο ὁ νεώτερος ἀπ' ὅλους ὁ Ἀτζελῖνο ποὺ ἔμενε στὸ ἴδιο σπίτι μὲ τὸ δάσκαλό του, εἶχε κλεισθεῖ στὸ δωματιάκι του, στὸ ἐπάνω πάτωμα. Καὶ ὁ Τσελλίνι εὐτυχισμένος ἀπὸ τὴ μοναξιὰ αὐτή, ἐπεξεργάζετο καὶ ἐσχεδίαζε νέο ἀριστούργημα τέχνης...

Ἄξαφνα ἕνας δυνατὸς χτύπος στὴν πόρτα τὸν ἔκαμε νὰ τιναχθῆ ὄρθιος. Ἄρπαξε ἕνα σπαθὶ ἀπὸ τὴν πανοπλία τοῦ τοίχου καὶ ἐστράφη ἕτοιμος. Στὸ δεύτερο σπρώξιμο ἡ πόρτα ὑπεχώρησε καὶ ὁ Τσελλίνι, στὸ κόκκινο καὶ σιγοτρέμουλο φῶς τῶν λαμπάδων, μπόρεσε νὰ ξεχωρίση δέκα ἀρματωμένους προσωπιδοφόρους ποὺ ἔκλειναν τὴν εἴσοδο. Ὁ Τσελλίνι ἐσήκωσε τὸ σπαθί.

— Κάθε ἀντίσταση εἶνε περιττή! ἐφώναξε ὁ ἀρχηγός. Εἴμαστε δέκα. Ἔχουμε ἄλλωστε καὶ ὅρους νὰ προτείνουμε.

— Ἄ! φαίνεται, ἀπήντησε ὁ καλλιτέχνης, ὅτι ἂν δὲν τοὺς παραδεχθῶ τὴν ἔχω ἄσχημα, ἔ; Ὁ ἐξοχώτατος Πάολο Τζιοβανέλι ξέρει τί κάνει· γιατὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι σὲ κεῖνον ὀφείλω τὴν εὐχαρίστησι τῆς ἐπισκέψεως σας... Ἡ ἀντίστασις εἶνε περιττή, ἔ;.. Χμ, θὰ τὸ ἰδοῦμε! Καὶ σὰν γιὰ νὰ δώση περισσότερη ἔκφρασι στὰ λόγια του, ὁ Τσελλίνι διέγραψε στὸν ἀέρα κύκλο μὲ τὸ σπαθί του ποὺ ἔκανε καὶ τοὺς γενναίους νὰ τραβηχτοῦν πίσω. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ δέκα λεπίδες διευθύνθησαν ἐναντίον του.

Ὁ Τσελλίνι γιὰ λίγο ἐκράτησε τὴν ὁρμὴ τῶν δέκα ἀνθρώπων καὶ ἤτανε κάτι ἄγριο ἡ νυχτερινὴ ἐκείνη σιωπή, ποὺ τὴν ἐτάραζε μόνο τὸ τρίξιμο τῶν σπαθιῶν ἢ κάμμιὰ φωνὴ πόνου. Ἐν τούτοις μπροστὰ στὶς σιδερένιες ἐκεῖνες μύτες ποὺ ἐγύριζαν γύρω στὸ πρόσωπόι του, στὰ χέρια του καὶ στὸ στῆθος τον ὀπισθοχωροῦσε ἀργὰ σχεδὸν ὅλοι οἱ προσωπιδοφόροι εἶχαν μπεῖ μέσα... Ἀκόμη λίγα βήματα καὶ θὰ βρισκόταν στὸ βάθος τῆς σάλας ἀπὸ τὴν ὁποία δὲ θὰ μποροῦσε πιὰ νὰ φύγει... Ἦταν χαμένος.

Ἔξαφνα ἀκούστηκε ἕνας φοβερὸς θόρυβος στὸ δωμάτιο ποὺ εἶταν πίσω ἀπὸ τὸ ἀτελιέ, ἕνας θόρυβος διαβολικὸς ποὺ ἄλλαξε ἐπάνω στὸν καιρὸ τὴ φάση τῆς συμπλοκῆς.

Τὰ γυαλιὰ ἐσπάζονταν, τὰ ἔπιπλα ἀναποδογυρίζονταν, οἱ πόρτες χτυποῦσαν καὶ μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἔκραζε:

— Θύρρος, διδάσκαλε, θύρρος, φτάνουμε!

Ἦταν ὁ Ἀτζελῖνο. Εἶχε ξυπνήσει ἀπὸ τοὺς κρότους τῆς συμπλοκῆς καὶ εἶχε δεῖ τὸν κίνδυνο· ἀλλὰ τί μποροῦσε νὰ κάνη τὸ παιδικό του μπράτσο; Τότε μιὰ ἰδέα ποῦ ἦρθε ἔξαφνα: νὰ κάμει ὅσο μποροῦσε περισσότερο θόρυβο γιὰ νὰ φοβίση τοὺς ἀδιάκριτους ἐπισκέπτας.

Πράγματι οἱ ἐπιδρομεῖς, μὴ γνωρίζοντες τί συνέβαινε, ἔφυγαν τρέχοντας. Ὁ Τσελλίνι, πέρνοντας κουράγιο, τοὺς ἔκυνήγησε κάμποσο διάστημα, ὡς ὅτου σ' ἕνα στρίψιμο τοῦ δρόμου χάθηκαν. Ἐνῷ ὅμως ἐπέστρεφε σπίτι του, στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, πίσω ἀπὸ μιὰ κολῶνα, εἶδε ἕναν ἄνθρωπο σκεπασμένο μὲ μακρὺ μαντώ καὶ ὁ ὁποῖος προφανῶς προσπαθοῦσε νὰ κρυφτῆ. Ἦταν ὁ Τζιοβανέλι ποὺ εἶχε ἔρθει γιὰ νὰ ἐπιβλέπη τὴ νυχτερινὴ ἐπίθεσι τῶν ἀνθρώπων του. Ὁ καλλιτέχνης τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ὥρμησε κατ' ἐπάνω του.

— Ἄνανδρε! τοῦ φώναξε. Ἡ σειρά σου τώρα!.. Φυλάξου, γρήγορα!

— Θρασύδειλε, εἶπε ὁ Τζιοβανέλι, τραβῶντας καὶ αὐτὸς τὸ σπαθί.

Τὰ σπαθιὰ σταυρωθήκανε, χτυπιόντουσαν μὲ λύσσα, μὲ γρηγοράδα, βγάζοντας σπίθες. Ἔπειτα, ἄξαφνα, ὁ Τσελλίνη, χύθηκε μπροστὰ καὶ χτύπησε τὸν ἀντίπαλό του κατάστηθα.

— Βοήθεια! ἐφώναξε ὁ Τζιοβανέλι μὲ σβυμένη φωνή. Βοήθεια! μὲ σκοτώνουν!... Καὶ ἔβαλε τὸ σπαθὶ στὴ θήκη.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἡ σιωπὴ ἐταράχθη ἀπὸ τὸν κρότο τῶν βημάτων τῆς περιπολίας στὸ λιθόστρωτο. Ὁ Τσελλίνι δὲν ἐπρόφτασε νὰ φύγει. Οἱ στρατιῶται τοὺς ἐκύκλωσαν καὶ τὸν συνέλαβαν ἐνῷ μερικοὶ ἐσήκωναν στὰ χέρια τὸν λιποθυμισμένο Τζιοβανέλι. Καὶ ὅταν ὁ πιστὸς Ἀτζελῖνο ἀνήσυχος γιὰ τὴν ἀργοπορία τοῦ δασκάλου του ἔφτασε στὸ τόπο τῆς μονομαχίας, εἶδε νὰ τὸν πηγαίνουν στὸ φρούριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ!...

***

Τὴν ἄλλη μέρα, μερικοὶ φίλοι τοῦ καλλιτέχνη ἐπῆγαν στὸν Κοσμᾶ τῶν Μεδίκων, διοικητὴ τῆς Φλωρεντίας, θαυμαστὴν ἐπίσης τοῦ Τσελλίνι καὶ ἀφοῦ διηγήθησαν τὰ διατρέξαντα, ἐζήτησαν τὴν ἀποφυλάκισί του. Ἀλλ' ὁ διοικητής, πιὰ τὴν ἐπιθυμία του δὲ μποροῦσε ν' ἀναλάβη μιὰ τέτοια εὐθύνη. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἰσχυροτέρους εὐγενεῖς τῆς Φλωρεντίας εἶχε βρεθεῖ θανάσιμα πληγωμένος, μὲ τὸ σπαθὶ στὴ θήκη. Τὰ φαινόμενα κατηγοροῦσαν τὸν Τσελλίνι· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μείνει στὴ φυλακή, μέχρις ὅτου ἡ ἀνάκρισις ξεκαθαρίση τὸ ζήτημα, ἂν εἶχε γίνει μονομαχία.

Ἡ ἀπάντησις αὐτή, ἀντὶ ν' ἀπελπίσει τὸν Ἀτζελῖνο, δυνάμωσε τὸ θάρρος του. Γιατὶ δὲν ἀμφέβαλλε ὅτι ὁ ἀγαπητός του δάσκαλος εἶχε πέσει θῦμα κάποιας προστυχιᾶς τοῦ δολίου Τζιοβανέλι. «Θὰ ἔχω ἀποδείξεις» ἔλεγε μέσα του ὁ καλὸς μαθητής. Καὶ ἐκεῖνος ὁ συνήθως τόσο εὔθυμος, ἦταν τώρα ὁλόκληρο σκεπτικός. Ἔπειτα δὲν τὸν εἶδαν πιά.

Κλεισμένος στὸ ἐργαστῆρι του ὁ καλλιτέχνης, σὲ ποιὰ μυστηριώδη ἐργασία καταγινότανε μὲ τόση προθυμία; Μετὰ τρεῖς μέρες ὁ Ἀτζελῖνο παρουσίαζε στοὺς συμμαθητάς του ὁλόβαζο, ὅμοια ἀκριβῶς, μὲ σχῆμα γνωστό.

— Ποιὸ εἶνε τὸ πρωτότυπο καὶ ποιὸ τὸ ἀντίγραφο; ἐρώτησε ὁ Ἀτζελῖνο κρατῶντάς τα σέ κάποια ἀπόσταση.

— Ἀδύνατο νὰ τὰ ξεχωρίση κανεὶς ἂν δὲν τὰ ἰδῆ ἀπὸ κοντά!

*ἐφώναξαν ὅλοι.*

*— Θαυμάσια! Αὐτὸ ἤθελα νὰ ξέρω κι' ἐγώ.*

*Καὶ ἐξέθεσε τὸ σχέδιό του : Νὰ προσφέρῃ στὸν Τζιοβανέλι, ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ βάζου, ἐκεῖνο ποὺ εἶχε ἀντιγράψει αὐτός, τὸ ψεύτικο, καμωμένο ἀπὸ ππλὸ καὶ χρυσωμένο, γιὰ νὰ πετύχῃ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Τσελλίνι.*

*— Δὲν σᾶς κρύβω ὅτι κινδυνεύωμε νὰ φᾶμε ξύλο, ἀλλ' εἰμαι ἀποφασισμένος νὰ τολμήσω. Θὰ μὲ βοηθήσετε ;*

*— Ναί ! Ναί ! ἐφώναξαν ὅλοι οἱ μαθηταί.*

*Ἡ μικρὰ συνοδεία μὲ τὸν Ἀτζελῖνο ἐπὶ κεφαλῆς, ἐπῆγε στὸ παλάτι τοῦ εὐγενοῦς. Βρῆκαν τὸν Τζιοβανέλι νὰ κάθεται μεγαλοπρεπῶς σὲ μιὰ πολυθρόνα. Ὁ Ἀτζελῖνο ἔβγαλε τὸ σκοῦφο του, γονάτισε μπροστὰ στὸν ἄρχοντα καὶ ζήτησε ταπεινὰ τὴν ἄδεια νὰ μιλήσῃ :*

*— Σεῖς μόνο, Ἐξοχώτατε, εἰπε, μπορεῖτε νὰ μᾶς ξαναδώσετε τὸν ἀγαπητό μας δάσκαλο, γιατί σεῖς μπορεῖτε νὰ δώσετε ἐξηγήσεις πῶς γίνηκε τὸ λυπηρὸ συμβάν. Εὐδοκήσαιε νὰ τὸ κάμετε καὶ μεῖς, γιὰ φόρο τῆς εὐγνωμοσύνης μας σᾶς προσφέρουμε αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα τοῦ Τσελλίνι ποὺ τόσο εἴχατε θαυμάσει !*

*Γίνηκε σιωπή. Ὁ Τζιοβανέλι ἐκοίταξε τὸ παιδὶ συλλογισμένος. Ἔπειτα ρώτησε : «— Μὰ ὁ Τσελλίνι ;.. τὶ λέει αὐτός ;»*

*— Ἐρχόμαστε ἀπὸ μέρους τοι... Βαρέθηκε νἆναι στὴ φυλακή.*

*Τὰ μάτια τοῦ ἄρχοντα ἀστράψανε ἀπὸ χαρά. Ἐπὶ τέλους ἐθριάμβευε ! Εἶχε τὸ πολύτιμο βάζο, τὸν πόθο τῆς ψυχῆς του ! Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμὴ, ἔγραψε στὸ Διοικητὴ γράμμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνώριζε ὅτι δὲν εἶχε γίνειδολοφονικὴ ἀπόπειρα ἐναντίον του, ἀλλ' ὅτι ἐπληγώθηκε σὲ νόμιμη καὶ κανονικὴ μονομαχία μὲ τὸν Τσελλίνι. Ὁ καλλιτέχνης ἦτο ἐν τάξει, σύμφωνα μὲ τοὺς ἱπποτικοὺς νόμους. Καὶ ὁ Τζιοβανέλι ζητοῦσε τὴν ἀποφυλάκισί του. Ἔσφράγισε τὸ γράμμα καὶ τὸ παρέδωσε στὸν Ἀτζελῖνο, ὁ ὁποῖος ἔφυγε σὰν πουλί.*

***

*Μετὰ μιὰ ὥρα ὁ Διευθυντὴς μὲ τὸ πολύτιμο γράμμα στὸ χέρι καὶ ἀγανακτισμένος γιὰ τὴν ἐλεεινὴ διαγωγὴ τοῦ Παύλου Τζιοβανέλι, ἄνοιξε ὁ ἴδιος τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς στὸν Τσελλίνι...*

*Τὴν ἄλλη μέρα, τὸ πρωΐ, μιὰ δυσάρεστη ἔκπληξη περίμενε τὸν Τζιοβανέλι. Σὲ ὅλες τὶς γωνιὲς τῶν δρόμων ἦταν τοιχοκολλημένα ἀντίγραφα τῆς ἐπιστολῆς του, ἐνῶ ἡ ἱστορία τοῦ πηλίνου βάζου ἔτρεχε σ' ὅλα τὰ στόματα. Οἱ Φλωρεντινοὶ μιλοῦσαν γιὰ τὴ βλακεία του καὶ τὴν προστυχιά του, σατυρικὰ τραγούδια βγῆκαν εἰς βάρος του καὶ ὁ Τζιοβανέλι κατήντησε τὸ παίγνιο τῆς Φλωρεντίας. Ἀναγκάσθηκε λοιπὸν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πόλι...*

*Ὁ Τσελλίνι ἐφίλησε τὸν ἄξιο μαθητή του στὸ μέτωπο καὶ τοῦ ἐχάρισε τὸ πολύτιμο βάζο, τὸ ὁποῖο σώζεται ἀκόμη στὸ Μουσεῖο τῆς ἱστορικῆς πόλεως.* **Ἱστοριοδίφης**

## ΚΑΡΔΙΑ ΚΑΙ ΜΑΤΙΑ

Τοῦ D' Orleans

*Πῶς μιὰ φτωχὴ καρδιὰ μπορεῖ πόλεμο νὰ κρατήσῃ*
*ἅμα δυὸ μάτια ἔμορφα περνοῦν καὶ τὴ ματώσουν ;*
*Ξαρμάτωτη εἶνε κ' ἔρημη. Καὶ πῶς θὰ πολεμήσῃ*
*μὲ τέτοιες φλόγες καὶ καϋμούς, χωρὶς νὰ τὴν πληγώσουν ;*

*Πως θὰ μπορέσῃ μιὰ καρδιὰ φτωχὴ ν' ἀντισταθῇ ;*
*('Αλλοίμονο, κάποια καρδιὰ ποὺ ἦαν' σὰν τή δική μου)*
*Ὦ ! δὲν τῆς μένει τιποτε ἢ νὰ παραδοθῇ*
*ἢ νὰ πεθάνῃ. Μ' ὅλ' αὐτὰ δυὸ μάτια εἶν' ἡ ζωή μου.*

Μετάφρ. **Δ. Ν. Γαλάνη**

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

## ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΣΑΣ

Τις μεγάλες γιορτὲς, μὲ τὰ γλέντια καὶ τὰ φαγητά, κουράζονται τὰ στομάχια. Ἔπειτα ἀπὸ μιὰ τέτοια ὑπερκόπωσι, ὑποχρεωτικὸ εἶνε τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ πρωΐ, νὰ πάρῃ κανεὶς δεκαπέντε γραμμάρια sulfate de soude... Ἔτσι θὰ ξαναδιορθώσετε τὸ στομάχι σας.

***

Ἔχετε τὸ νοῦ σας —κι' αὐτὸ τὸ γράφουμε γιὰ τοὺς πλουσίους— μεταξὺ τοῦ κρασιοῦ καὶ τῆς σαμπάνιας, νὰ πίνετε ἕνα ποτῆρι νερὸ τοῦ Βυσσί.

***

Στὰ διάμεσα τοῦ γεύματος μὴν πέρνετε ἀποτόμως ποτὲ παγωτό. Τὸ ψυχρὸ αὐτό, εἰσερχόμενον στὸ στομάχι, ἐμποδίζει τὴν χώνευσιν. Τέλος πάντων , ἂν σᾶς ἀρέσῃ πολύ, δύνασθε νὰ τρῶτε λίγο-λίγο καὶ κατὰ μακρὰ διαστήματα.

***

Τρῶτε ἀπ' ὅλα, πίνετε ἀπ' ὅλα, ἀλλὰ κάνετε ἕναν περίπατο πεντακοσίων μέτρων, πρὶν κοιμηθῆτε. Dr Andrè Thibault

ΤΑΦΑΙΔΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

## ΟΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΚΑΛΟΦΑΓΑΔΕΣ

**Οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς τοῦ Λουκούλλου.— Οἱ γαρίδες τοῦ Ἀπικίου καὶ ὁ τραγικός του θάνατος.— Ἕνα ἀράπικο ἄτι γιὰ ἕνα κεφαλόπουλο ! — Τὰ συμπόσια τοῦ Ἀπικίου.— Ὁ Πάπας Μαρτῖνος ὁ Δ' καὶ τὰ χέλια του.**

Κακῶς πιστεύεται ὅτι ὁ Λούκουλλος ὑπῆρξε ὁ μεγαλείτερος φαγᾶς τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει καὶ ἄλλες ἀνθρώπινες καταβόθρες, πάντοτε ὅμως Ρωμαίους. Ἰδοὺ π. χ. πρῶτος ὁ Αὔλος Ἴρτιος ποὺ τρελλαινότανε γιὰ τὰ ψάρια. Τὰ ἰχθυοτροφεῖα του ἐστοίχιζαν δώδεκα ἑκατομμύρια σεστέρτια, σὰν νὰ ποῦμε δυόμισι ἑκατομμύρια δραγμὰς καὶ ἦσαν τὰ ὀνομαστότερα τῆς ἐποχῆς του. Κάποτε ποὺ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἤθελε νὰ παραθέσῃ μεγάλο γεῦμα στὸ λαὸ τῆς Ρώμης ἔπῆρε δανεικὰ ἀπὸ τὸν Ἴρτιο δέκα χιλιάδες μπαρμπούνια μουστακᾶτα, μὲ τὴ συμφωνία νὰ τοῦ τὰ ξαναδώσῃ στὸ ἴδιο μέγεθος. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ξεπέρασε ὅλους στὴν ἀγάπη γιὰ τὰ ψάρια ἦταν ὁ διάσημος ρήτορας Κουΐντιος Ὀρτησιος. Δὲν ἤθελε μόνο νὰ τὰ βλέπῃ ψητά, ἀλλὰ ζωντανά, γιὰ νὰ εὐφραίνεται προκατοβολικῶς. Κάποτε ἀντήλλαξε ἕνα Ἀροβικὸ ἄλογο μὲ ἕναν κέφαλο ζωντανό, σπανίου εἴδους καὶ τὸν ἔρριξε στὸ ἰχθυοτροφεῖο του γιὰ σώι ! Ὁ Λαφονταὶν γράφει ὅτι τὰ ψάρια του τὸν εἶχαν συνειθίσει,ὥστε στὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς του πήγαιναν κοντά του !

Διάσημος ψαροφάγος ἦτο καὶ ὁ Ἀπίκιος, ἀκμάσας ἐπὶ Αὐτοκράτορος Τιβερίου. Αὐτὸς ἦτο νομοδιδάσκαλος, ἕνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς ἑρμηνευτὰς του Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Ἐν τούτοις ἡ λαιμαργία του τὸν ἔσπρωξε νὰ διακινδυνεύσῃ τὴ σεβαρότητά του γράφοντας καὶ βιβλία σὰν «ἡ«Αὐτοκρατορικὴ Μαγειρική».Ὁ Ἀθήναιος γράφει ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἐφευρέτης τῆς ψαρόπηττας καὶ προσθέτει ὅτι ἐπήγαινε πολλὲς φορὲς νὰ ζήσῃ στὴν Καμπανία «γαρίδας ἐσθίων πολυτελεῖς». Καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ γαρίδες αὐτὲς ἦσαν μεγαλείτερες ἀπὸ τὶς Σμυρναΐτικες καὶ μοιάζανε μὲ μικροὺς ἀστακούς. Ἅμα ὅμως ὁ Ἀπίκιος ἔμαθε ὅτι στὴ Λιβύη ὑπάρχουν γαρίδες ἀκόμη μεγαλείτερες, δὲν ἐστάθη οὔτε στιγμὴ. «Ἐξέπλευσε παρευθὺς οὐδ' ἀναμείνας μίαν ἡμέραν». Στὸ ταξεῖδι ἐτρόβηξε πολλὰ βάσανα ἀλλὰ προτοῦ ἀκόμη φθάσει στὸν τόπο,ἡ ταχύπτερη Φήμη εἶχε προηγηθεῖ καὶ εἶχε ἀναγγείλει στοὺς ψαράδες ὅτι ἔρχεται ἕνας τέτοιος πελάτης. Τὸν προϋπάντησαν μὲ τὶς βάρκες καὶ τοῦ ἔδειξαν καλάθια γεμάτα γαρίδες. Ὁ Ἀπίκιος ἔρριξε στὰ καλάθια βλέμμα περιφρονητικὸ καὶ ρώτησε :

— Δὲν ἔχετε μεγαλείτερες ;

— Ὄχι, ἀφεντικό, δὲν μπορεῖ νὰ γίνουν μεγαλείτερες.

— Τότε πίσω ! εἶπε μὲ θυμὸ στὸν πλοίαρχο. Καὶ ξαναγύρισε στὴν Ἰταλία, χωρὶς νὰ βγῇ στεριά.

Μιὰ μέρα ὁ Ἀπίκιος θυμήθηκε ὅτι εἶχε πολλὰ χρέη παὶ λίγο χρυσάφι. Ἔστειλε λοιπὸν καὶ φώναξε τὸν ταμία του.

— Πόσα χρήματα μᾶς μένουν ; ρώτησε.

— Διακόσιες πενῆντα χιλιάδες σεστέρτια.

— Ἔχει καλῶς.

Τὸ ἴδιο βραδὶ ὁ φιλόσοφος Ἀπίκιος ἀποχαιρετοῦσε γιὰ πάντα τὶς γαρίδες, πίνοντας ἕνα ποτηράκι κρασὶ τοῦ Φαλέρνου ἀνακατωμένο μὲ κώνειο. Γιατὶ νὰ ζῇ ὅταν δὲν μπορεῖ νὰ τρώγῃ ὅλο τὸ χρόνο γαρίδες ; Καὶ ὁ Πλίνιος γράφει ὡς ἑξῆς τὸ ἐπιτυμβιό του :

«Ἀσώτων πάντων ὕπατος ἄσωτος»

Σπουδαῖος ἐπίσης κολοφαγᾶς ὑπῆρξε καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Βιτέλιος. Ἔφαγε (ἐνταῦθα κυριολεκτικῶς) 90.000.000 σεστέρτια.Ἔτρωγε ἀχόρταγα ὀκτὼ καὶ δέκα φορὲς τὴν ἡμέρα, χωρὶς νὰ ἐνοχλεῖται καθόλου, γιατὶ ἦταν τελειοποιμένος στὴ γνωστὴ Ρωμαϊκὴ τέχνη ν' ὁλαφρώνῃ τὸ στομάχι. Γιὰ ἕνα καὶ μόνο συμπόσιο ἐδαπάνησε τέσσερα ἑκατομμύρια σεστέρτια. Παρετέθησαν δυὸ χιλιάδες μπαρμπούνια, ἑφτὰ χιλιάδες τσίχλες, ἑκατὸ ἀγριόχοιροι κλπ. Ἀλλ' ὁ μεγαλείτερος θρίαμβος τοῦ Βιτελίου, ποὺ ἐπεσκίασε ὅλα τὰ κατορθώματα τῶν ἄλλων, ἦταν ἡ περίφημη «Ἀσπὶς τῆς Πολιούχου Ἀθηνᾶς», ἡ ὁποία ὅμως θὰ μποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ καλλίτερα Πολιοῦχος τῆς... κοιλιᾶς τοῦ Βιτελίου. Ἦταν μιὰ τεραστία ἀσημένια πιατελλα, μὰ τόσο μεγάλη ποὺ γιὰ νὰ κατασκευασθῇ ἐχρειάσθη (κατὰ τὸ λεγειν τοῦ Πλινίου) ἰδιαίτερο καμίνι ποὺ ἐστοίχισε ἕνα ἑκατομμύριο σεστέρτια. Γιὰ νὰ κάμῃ τὰ ἐγκαίνια τῆς πιατέλλας αὐτῆς ὠργάνωσε γεῦμα ἱστορικὸ στὰ χρονικὰ τῆς Ρωμαϊκῆς πολυτείας. Κατὰ διαταγήν του ὁ στόλος διέσχισε τὶς θάλασσες ἀπὸ τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν μέχρι τοῦ Καρπαθίου Πελάγους γιὰ νὰ φέρουν ἄφθονα καὶ σπάνια τρόφιμα. Καὶ ἡ πιατέλλα ἐκείνη παρετέθη γεμάτη ἀπὸ μυαλὰ φασιανῶν καὶ γλῶσσες παγωνιῶν καὶ καὶ σκοτάκια πουλιῶν καὶ χαϊβάρι σπανίων ψαριῶν.

Καλοφαγᾶς ὅμως ἦτο καὶ ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος Καλλιγούλας, ὁ ὁποῖος ἔτρεφε τὰ ψάρια τῆς στέρνας του μὲ σάρκες δούλων γιὰ νὰ γίνωνται παχύτερα καὶ νοστιμώτερα.

Ἀπὸ τοὺς καλοφαγάδες αὐτοὺς θὰ κατήγετο βέβαια καὶ ὁ περίφημος Πάπας Μαρτῖνος ὁ Δ' ὁ ὁποῖος ἀγαποῦσε μὲν ὅλα τὰ νόστιμα πράγματα τοῦ μάταιου τούτου κόσμου, ἰδιαίτερη ὅμως προτίμηση ἔτρεφε γιὰ τὰ χέλια τῆς Βολσένας. Γιὰ νὰ τὰ κάνει ὅμως νοστιμώτερα, τὰ ἔρριχνε ζωντανὰ μέσα σὲ ἄσπρο κρασὶ καὶ τ' ἄφηνε ἐκεῖ νὰ πεθάνουν ἐν μέθῃ καὶ κραιπάλῃ τὸ γλυκύτερο θάνατο. Ἔπειτα τὰ ἔκανε μαρινάτα ἢ μὲ σάλτσα ἀπὸ αὐγὰ χτυπητὰ καὶ τυρὶ μυτζήθρα. Ὁ Δάντης ἐτοποθέτησε τὸν Πάπα αὐτὸν στὸ Καθαρτήριο, ὅπου :

«... ἀγνίζει μὲ νηστεία τὰ στὸ κρασὶ μαγειρευτὰ χέλια τῆς Βολσένας». **Ὁ Λούκουλος**